Torsdag den 9. juni 2022

P9_TA(2022)0240

Retsstatsprincippet og den potentielle godkendelse af Polens nationale genopretningsplan

Europa-Parlamentets beslutning af 9. juni 2022 om retsstatsprincippet og den potentielle godkendelse af Polens nationale genopretningsplan (2022/2703(RSP))

(2022/C 493/10)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til artikel 1 og 2, artikel 7, stk. 1, og artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU),

— der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/241 af 12. februar 2021 om oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten ([1]) (forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten),

— der henviser til Kommissionens begrundede forslag af 20. december 2017 i henhold til artikel 7, stk. 1, i TEU om retsstatsprincippet i Polen: forslag til Rådets afgørelse, hvorved det fastslås, at der er en klar fare for, at Republikken Polen groft overtræder retsstatsprincippet (COM(2017)0835),

— der henviser til sin beslutning af 1. marts 2018 om Kommissionens beslutning om at tage artikel 7, stk. 1, i TEU i anvendelse i forbindelse med situationen i Polen ([2]),

— der henviser til Kommissionens henstilling af 23. maj 2022 med henblik på Rådets henstilling om Polens nationale reformprogram for 2022 og med Rådets udtalelse om Polens konvergensprogram for 2022 (COM(2022)0622) (i det følgende benævnt »landespecifikke henstillinger inden for rammerne af det europæiske semester 2022«,

— der henviser til sin beslutning af 17. september 2020 om forslag til Rådets afgørelse, hvorved det fastslås, at der er en klar fare for, at Republikken Polen groft overtræder retsstatsprincippet ([3]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) 2020/2092 af 16. december 2020 om en generel ordning med konditionalitet til beskyttelse af Unionens budget (forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet),

— der henviser til sin beslutning af 24. juni 2021 om Kommissionens rapport om retsstatssituationen 2020 ([4]),

— der henviser til sin beslutning af 8. juli 2021 om udarbejdelse af retningslinjer for anvendelsen af den generelle konditionalitetsordning for beskyttelse af Unionens budget ([5]),

— der henviser til sin beslutning af 16. september 2021 om mediefrihed og yderligere forværring af retsstatsprincippet i Polen ([6]),

— der henviser til sin beslutning af 21. oktober 2021 om retsstatskrisen i Polen og EU-rettens forrang ([7]),

([1]) EUT L 57 af 18.2.2021, s. 17.
([2]) EUT C 129 af 5.4.2019, s. 13.
([3]) EUT C 385 af 22.9.2021, s. 317.
([4]) EUT C 81 af 18.2.2022, s. 27.
([5]) EUT C 99 af 1.3.2022, s. 146.
([6]) EUT C 117 af 11.3.2022, s. 151.
([7]) EUT C 184 af 5.5.2022, s. 154.

— der henviser til sin beslutning af 10. marts 2022 om retsstatsprincippet og konsekvenserne af EU-Domstolens afgørelse ([8]),

— der henviser til sin beslutning af 5. maj 2022 om igangværende høringer inden for rammerne af artikel 7, stk. 1, i TEU vedrørende Polen og Ungarn ([9]),

— der henviser til Den Europæiske Unions Domstols og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis,

— der henviser til Kommissionens forslag til Rådets gennemførelsesafgørelse af 1. juni 2022 om godkendelse af vurderingen af Polens genopretnings- og resiliensplan (COM(2022)0268),

— der henviser til erklæringen fra Rådet og Kommissionen af 7. juni 2022 om retsstatsprincippet og den potentielle godkendelse af Polens nationale genopretningsplan,

— der henviser til forretningsordenens artikel 132, stk. 2 og 4,

A. der henviser til, at Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal, som fastsat i artikel 2 i TEU og som afspejlet i EU's charter om grundlæggende rettigheder og nedfældet i de internationale menneskerettighedstraktater; der henviser til, at disse værdier, som er fælles for medlemsstaterne, og som alle medlemsstaterne frit har tilsluttet sig, udgør grundlaget for de rettigheder, der tilkommer dem, der bor i Unionen;

B. der henviser til, at en klar fare for, at en medlemsstat groft overtræder de værdier, der er nedfældet i artikel 2 i TEU, ikke kun vedrører den medlemsstat, hvor denne fare opstår, men også indvirker på de øvrige medlemsstater, på den gensidige indbyrdes tillid mellem dem og på selve Unionens grundsubstans og dens institutioners funktion samt dens borgeres grundlæggende rettigheder i henhold til EU-retten;

C. der henviser til, at ændringer iværksat af den polske regering, navnlig i retssystemet, har ført til en alvorlig udhuling af demokratiet og retsstatsprincippet;

D. der henviser til, at den afgørelse, der blev truffet den 1. juni 2022 af kommissærkollegiet om et forslag til Rådets gennemførelsesafgørelse om godkendelse af vurderingen af Polens genopretnings- og resiliensplan, angiveligt ikke var enstemmig;

E. der henviser til, at Kommissionens formand Ursula von der Leyen på plenarmødet i oktober 2021 skitserede tre kriterier for godkendelsen af den Polens genopretnings- og resiliensplan: nedlæggelse af den øverste domstols disciplinærafdeling, reform af disciplinærsager for dommere og genindsættelse af dommere, som disciplinærafdelingen har suspenderet;

F. der henviser til, at Parlamentet gentagne gange har opfordret Kommissionen og Rådet til at afstå fra at godkende Polens udkast til genopretnings- og resiliensplan, indtil den polske regering har gennemført EU-Domstolens og de internationale domstoles domme fuldt ud og korrekt, og til at sikre, at vurderingen af planen garanterer overholdelse af de relevante landespecifikke henstillinger, navnlig vedrørende sikring af retsvæsenets uafhængighed;

G. der henviser til, at der fortsat gennemføres reformer på det retlige område i Polen, og at de seneste lovforslag, der er sat under afstemning, og de forslag, der er ved at blive drøftet, ikke på effektiv vis har imødekommet alle bekymringer vedrørende retsvæsenets og de disciplinære procedurers uafhængighed; der henviser til, at det polske Senat forsøger at ændre disse forslag for at bringe dem i overensstemmelse med princippet om retsvæsenets uafhængighed; der henviser til, at flere dommere stadig står over for disciplinære procedurer og/eller ikke er blevet genindsat;

H. der henviser til, at de polske myndigheder for nylig har truffet en række foranstaltninger i direkte modstrid med de tre betingelser, som Kommissionens formand har fastsat, bl.a. suspenderingen af en dommer i februar 2022 for anvendelse af EU-retten og de europæiske domstoles domme; der henviser til, at Polens præsident udnævnte mere end 200 nye såkaldte »neo-dommere« på et mangelfuldt grundlag (efter anmodning fra det nye nationale råd for retsvæsenet), herunder fire udnævnelser til den øverste domstol; der endvidere henviser til, at den politiserede »forfatningsdomstol«,

([8]) Vedtagne tekster, P9_TA(2022)0074.
([9]) Vedtagne tekster, P9_TA(2022)0204.

som er fuldstændig underordnet statsmagten (med deltagelse af såkaldte »stand-in-dommere«), på anmodning af justitsministeren den 10. marts 2022 udstedte en kendelse, der underminer gyldigheden af artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention i Polen ved at sætte spørgsmålstegn ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols og de polske domstoles mulighed for at undersøge korrektheden af dommerudnævnelsen og uafhængigheden af det nye nationale råd for retsvæsenet;

I. der henviser til, at forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten klart fastsætter de nødvendige betingelser for forberedelsen, godkendelsen og gennemførelsen af en national plan, og navnlig i artikel 19 og bilag V de 11 kriterier, som Kommissionen skal anvende til at vurdere planen, og navnlig om de ordninger, som den pågældende medlemsstat har foreslået, forventes at forebygge, opdage og korrigere korruption, svig og interessekonflikter ved anvendelsen af midler ydet gennem genopretnings- og resiliensfaciliteten; der henviser til, at forordningen kræver, at de organer, der har til opgave at kontrollere og føre tilsyn, har retlig bemyndigelse og administrativ kapacitet til at varetage deres opgaver uafhængigt, og der henviser til, at det i udkastet til Rådets gennemførelsesafgørelse understreges, at effektiv retsbeskyttelse er en forudsætning for, at et system til intern kontrol kan fungere;

J. der henviser til, at Kommissionen i de landespecifikke henstillinger inden for rammerne af det europæiske semester 2022 anførte, at retssystemets uafhængighed, effektivitet og kvalitet er afgørende komponenter i denne henseende, og at retsstatsprincippet i Polen er blevet forværret, og at retsvæsenets uafhængighed fortsat er et alvorligt problem, hvilket også fremgår af flere afgørelser fra EU-Domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol;

K. der henviser til, at Kommissionen i de landespecifikke henstillinger inden for rammerne af det europæiske semester 2022 henstillede, at Polen skulle træffe foranstaltninger i 2022 og 2023 for bl.a. at forbedre investeringsklimaet, navnlig ved at sikre retsvæsenets uafhængighed og sikre effektive offentlige høringer og inddragelse af arbejdsmarkedets parter i den politiske beslutningsproces;

L. der henviser til, at genopretnings- og resiliensfaciliteten forventes at afbøde de mest akutte konsekvenser af covid-19-pandemien for EU's økonomier og borgere og forventes at bidrage positivt til EU's genopretning og modstandsdygtighed og til at fremme den grønne og digitale omstilling, hvis den gennemføres effektivt, samtidig med at der sikres overholdelse af retsstatsprincippet og en forsvarlig økonomisk forvaltning af EU-midler;

M. der henviser til, at Kommissionen mener, at Polens plan omfatter milepæle vedrørende retsvæsenets uafhængighed med henblik på at forbedre investeringsklimaet og skabe betingelserne for en effektiv gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen; der henviser til, at der ikke kan foretages udbetalinger under genopretnings- og resiliensfaciliteten, før det er påvist, at disse milepæle er nået;

N. der henviser til, at planer, som er vedtaget efter den 31. december 2021, ikke er berettigede til forfinansiering, jf. artikel 13, stk. 1, i forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten;

1. udtrykker alvorlig bekymring over, at Kommissionen den 1. juni 2022 vedtog en positiv vurdering af den genopretnings- og resiliensplan, som Polen havde fremsendt den 3. maj 2021, i betragtning af landets nuværende og fortsatte krænkelser af de værdier, der er nedfældet i artikel 2 i TEU, herunder retsstatsprincippet og retsvæsenets uafhængighed; gentager, at sådanne krænkelser er behørigt dokumenteret i mange domme, vurderinger og holdninger fra EU-institutioner, herunder i Parlamentets beslutninger og i den igangværende procedure i henhold til artikel 7, stk. 1, i TEU, samt af andre internationale organisationer; minder om, at overholdelse af EU-Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelser og overholdelse af EU-rettens forrang ikke er til forhandling og ikke kan behandles som en brik i forhandlingerne;

2. beklager, at de betingelser, der er fastsat i genopretnings- og resiliensplanen, ikke omfatter øjeblikkelig genindsættelse af alle de ulovligt suspenderede dommere i deres tidligere stillinger, og opfordrer indtrængende den polske regering til i betydelig grad at fremskynde processen med at genindsætte dem i deres tidligere stillinger og Kommissionen til at overvåge og lette denne proces; mener, at en domstolsprøvelse af afgørelsen om suspension kan fortsætte, mens dommerne er i embedet; beklager og fordømmer den nuværende praksis over for visse dommere, som er blevet overført til en anden afdeling og/eller tvunget til at tage orlov, efter at de er vendt tilbage, eller som er blevet berørt af lignende taktikker i strid med forskellige polske og europæiske domstolsafgørelser;

3. opfordrer indtrængende Rådet til først at godkende Polens nationale plan under genopretnings- og resiliensfaciliteten, når landet fuldt ud har opfyldt kravene i forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten, navnlig kravene i artikel 22, især med henblik på at beskytte Unionens finansielle interesser mod interessekonflikter og svig, og efterkommet alle de landespecifikke henstillinger inden for rammerne af det europæiske semester på retsstatsområdet, og når landet har gennemført alle relevante domme fra EU-Domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol; minder om, at samarbejde baseret på gensidig anerkendelse og gensidig tillid mellem medlemsstaterne, Den Europæiske Union og deres myndigheder ikke kan fungere, hvis der er mangler i overholdelsen af retsstatsprincippet;

4. minder om, at overholdelse af retsstatsprincippet og artikel 2 i TEU er en forudsætning for at få adgang til midlerne, at konditionalitetsmekanismen vedrørende retsstatsprincippet finder fuld anvendelse på genopretnings- og resiliensfaciliteten, og at ingen foranstaltninger bør finansieres inden for rammerne af faciliteten, hvis de er i modstrid med EU's værdier, som er nedfældet i artikel 2 i TEU; minder om, at Kommissionen løbende og meget nøje skal overvåge risiciene for EU's finansielle interesser i forbindelse med gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten og alle overtrædelser eller potentielle overtrædelser af retsstatsprincippet og straks træffe foranstaltninger, hvis EU's finansielle interesser kunne lide skade, jf. forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet og forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten;

5. insisterer på, at milepælene og målene vedrørende beskyttelse af Unionens finansielle interesser, oprettelse af et passende kontrolsystem, retsvæsenets uafhængighed og forebyggelse, afsløring og bekæmpelse af svig, interessekonflikter og korruption er forudsætninger, som skal være opfyldt, inden der indgives en første betalingsanmodning, og minder om, at der ikke kan foretages nogen udbetaling af midler under genopretnings- og resiliensfaciliteten, før disse milepæle og mål er opfyldt;

6. mener, at der ikke kan foretages betalinger til Polen under genopretnings- og resiliensfaciliteten, før alle relevante domme fra EU-Domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er gennemført fuldt ud; understreger, at Kommissionen og Rådet er politisk ansvarlige over for Parlamentet for deres handlinger;

7. anerkender Kommissionens beslutning om at udpege nedlæggelsen af den øverste domstols ulovlige disciplinærafdeling og overførslen af disciplinære funktioner til en anden afdeling under den øverste domstol som en af de afgørende betingelser for frigivelse af midler under genopretnings- og resiliensfaciliteten; opfordrer indtrængende Kommissionen til at anvende en solid kontrolmekanisme samt en prøveperiode for at sikre, at den nye afdeling opfylder kriterierne for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov som krævet i artikel 19 i TEU, inden der frigives nogen midler; understreger behovet for nøje at overholde den tidsplan, der er fastsat i genopretnings- og resiliensplanen;

8. minder om, at Polen er bundet af EU-Domstolens kendelse og stadig skal betale en daglig tvangsbøde på 1 mio. EUR, indtil landet har gennemført afgørelserne vedrørende den øverste domstols disciplinærafdeling; opfordrer derfor Kommissionen til at undersøge reformen af disciplinærordningen for at sikre, at den er fuldstændig i overensstemmelse med EU-Domstolens afgørelser;

9. beklager, at der ikke tages fat på spørgsmålene om den ulovlige »forfatningsdomstol« og det ulovlige »nationale råd for retsvæsenet«, der underminerer dette råds upartiskhed og uafhængighed, ikke behandles i »milepælene«; opfordrer Kommissionen til hurtigst muligt at indlede en traktatbrudsprocedure vedrørende dette anliggende;

10. beklager manglen på videregivelse af oplysninger, navnlig til Parlamentet, om forhandlingerne mellem Kommissionen og de polske myndigheder; forventer, at Kommissionen underretter Parlamentet hurtigt og regelmæssigt om enhver relevant udvikling;

11. minder desuden om, at overholdelse af retsstatsprincippet og forsvarlig økonomisk forvaltning af EU-midler løbende skal evalueres i hele genopretnings- og resiliensfacilitetens livscyklus, og at en tilfredsstillende opfyldelse af milepæle og mål og de tilhørende betalinger forudsætter, at ingen foranstaltninger vedrørende milepæle og mål, som allerede er blevet opfyldt i tilfredsstillende grad, tilbageføres; understreger, at Kommissionen skal afholde sig fra at udbetale midler og, hvis det er relevant, inddrive midler, såfremt sådanne betingelser ikke længere er opfyldt;

12. minder om, at Kommissionen som traktaternes vogter bør anvende alle de redskaber, den har til rådighed, for at sikre overholdelse af de værdier, der er nedfældet i artikel 2 i TEU og EU-rettens forrang;

13. minder om, at formålet med genopretnings- og resiliensfaciliteten er at styrke genopretningen og modstandsdygtigheden i EU og dets medlemsstater, herunder Polen; beklager, at finansieringen af genopretnings- og resiliensfaciliteten på grund af den polske regerings handlinger endnu ikke er nået ud til Polens befolkning og landets regioner;

14. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen samt til medlemsstaternes regeringer og parlamenter.